

SLOVENSKI NAROD.

lahaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke dežele in vsej leta 25 K, za pol leta 13 K, za četr leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 24 K, za pol leta 12 K, za četr leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K; za četr leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša postnina. — Na narodno brez istodobne vpošiljavatev naročnine se ne ozira. — Za oznalila plačuje se od petrostopone petit-vrste po 12 h, če se oznalilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravljanju naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznalila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vogove ulice št. 2, vhod v upravljanje pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Nemci drugod in pri nas.

Ko so se primerile v Ljubljani v očigled izzivajočega nastopanja ne kajih nemških kričačev male demonstracije proti Nemcem, ki pa niso bile nič posebnega, zagnali so vsi nemški časopisi od najobskurnejšega zakotnega lističa pa gori do »Neue Freie Presse« velikanski krik in vik in dan na dan so ti listi polni najhujših žalitev slovenskega naroda, to pa samo zbog tega, ker se Slovenci, vzemši si v vzgled Nemce same, ne dade več izzivati v svoji hiši po nekojih mlečnozobih mladencih. Z ozirom na ta dejstva je pač značilno, kako nastopajo baš ti Nemci, ki kriče, kjer so v manjšini, ako se jim tudi niti eden las ne skrivi, napram slovanskim manjšinam v krajih, kjer imajo oni pretežno moč. Spominjam tu samo na škandalozne in naravnost nečuvence pojave nemške podivjanosti in narodnega fanatizma prigodom raznih sokolskih in drugih slavnosti v Celju, kjer se moralni mirni Slovenci, ki so samo s tem že baje izzivali, da so se udeležili kot gostje slovenske slavnosti, s samokresom braniti napram lopovskim napadom celjske nemške poulične svojati. Te dogodek smo že svoje dni primerno osvetlili, a napisali bi še lahko o njih celo knjigo. Iz vseh teh dogodkov pa se da crpati činjenica, da Nemci rabijo sploh dvojno mero, eno zase, drugo pa za Slovane, zlasti še za Slovence.

V očigled pisavi nemških listov o protinemških takozvanih demonstracijah v Ljubljani, je interesantno primerjati poročila baš istih časopisov o protičeških izgredih v Podmoklih na Češkem. Razume se pač, da se te demonstracije a priori odobravajo od kraja do konca, dasi bi iste moral vsak naobrazen človek obsojati, vsekakor pa preje kakor malenkostne dogodke v Ljubljani.

Na Husov dan so slavili v Podmoklih tamošnji Čehi na primeren

način tega svojega velikega moža, med drugim so na večer svoje hiše razsvetlili in okrasili s transparenti s Husovo podobo. To je bila v očeh Nemcov seveda velika provokacija. Nemški listi pišejo o tem, da je bilo nečuveno izzivanje, hujskajoča preditev, naperjena zgolj proti Nemcem, ki so imeli torej popolnoma prav, ako so priredili vsled tega proti tej češki prednostni velike poulične demonstracije, pri katerih je prišlo do burnih prizorov in nastopov, da je končno moralo intervenirati redarstvo, poklicano po samih izgrednikih, ne s tem, da bi morda razgnalo le-te razgrajalce, pač pa da je Čehi primoralo ugrediti zahtevi demonstrantov, ustaviti iluminacijo in odpraviti Husove embleme. Toda to še ni bilo dovolj! Pripadniki vseh nemških strank v Podmoklih so se združili ter priredili velik protestni shod, da izrazijo svoje skrajno ogorjenje o nečuvencih in predznih izzivanjih Čehov ter so zahtevali naravnost, da se naj provzročitelji Husovega slavlja v Podmoklih od oblastev kot kršitelji javnega miru in reda strogo kaznujejo, predvsem pa, da se nemudoma iz Podmoklov premestijo vsi oni češki uradniki, ki so se teh izzivanjih udeležili; takisto se je zahtevalo, da vsakdo, ne glede na stan in poklic, brez obzirno varuje nemški značaj mesta Podmoklov, bodisi da ne sprejme nobenega Čeha v svojo hišo, ali da odpusti iz službe vse češke posle in jih nadomesti z nemškimi. Zakaj se baš s tem dogodkom tam gori s Češkega bavimo toli obširno? Stvar leži na dlani, saj ista v očigled zadnjih dogodkov v našem mestu naravnost sili k primerjanju in tudi — k premišljevanju!

Ali se v obče da govoriti o pravih demonstracijah proti Nemcem v Ljubljani, zlasti v zadnjih dneh? Mislimo, da bodo to vsak trezen človek zanikal. Ako kak zelen fantiček z

modrižem v gumbnici na javnem trgu nahruli mirno mimoideče Slovence z izzivajočim »heil« klicem, in ako ga ta zavrne na primeren način, se pač to še ne more imenovati demonstracija. In vendar pišejo nemški listi v zadnjem času dan na dan o protinemških izgredih v Ljubljani in slikajo ljubljanske Nemce kot prave narodne mučenike, ki so brez vsake zaščite izpostavljeni vsem zasramovanjem in dejanskim napadom s strani nekultiviranih Slovencev. A vendar se ve dobro, da se Nemcem v Ljubljani ne skrivi las, če se pa kakemu pouličnemu fantlinu, ki misli s tem reševati mater Germanijo, da po javnih trgih v slovenski Ljubljani izziva z modrižem, znakom vsenemštvu, nategnejo malko ušesa, to še vendar ni nikak izgred, nikaka demonstracija! In tam gori v Podmoklih, ali so ti Čehi zares Nemce izzivali na način, da je moralno priti do izgredov? Husovo slavlje! To slavlje je vendar v prvi vrsti kulturnega pomena, koje bi morali tudi Nemci smatrati v prvi vrsti kot tako, saj je bil baš Hus nekak predbojevnik Luthrov in je ta baš iz Husovih del črpal osnove za svoje reformacijsko delo! In konečno ali je sploh to izzivanje, ako Čehi slavijo velikega Husa tudi kot politika? Hus je vendar toli imponujoč zgodovinska osebnost, da bi Nemci sami, ako ne že sami slavili, vendar vsaj smeli druge pustiti primerno slaviti tega zares velikega moža! Ali je bil torej povod demonstracijam dan? Menimo da ne, in vendar so se prigodile velike demonstracije, dokaz, da je vsak najmanjši povod Nemcem dober dovelj, samo da lahko dadò čutiti svojo premoč slovanski manjšini.

Kako pa tukaj v Ljubljani? Konsekventno, namenoma se že dlje časa z nemške strani izziva Slovence, ne da bi prišlo do kakih neredov, kamoli še do izgredov; ako pa končno kakemu Slovencu le zavre kri, potem se kuje iz tega političen kapital in

se blati slovenski narod na najostudnejši način! In v tem oziru so Nemci pač mojstri, zase reklamujo vse tiste pravice, ki jih drugim negirajo!

Nemci v Podmoklih zahtevajo takojšnjo odstranitev čeških uradnikov, češ, da so provzročitelji neprestanih provokacij. Kaj ko bi jih v tem oziru tudi mi posnemali in zahtevali, da se premestijo nekateri uradniki, ki so notorično znani kot provzročitelji onega gibanja v kazini, ki hoče, da pride do škandalov in demonstracij — na vsak način. Saj je nam znano, da se stekajo vse niti premišljenega načrta, z izzivanjem izsiliti demonstracije v svrhu političnega kapitala, v roke nekojih gospodov, ki so pa uradniki. Morda bi to ne bilo napačno! Saj, kar je Nemcem dovoljeno, ne more končno biti tudi nam zabranjeno!

Zanimiva pripoznanja.

»Gablonzer Zeitung« spada med prva glasila nemške napredne stranke. Ta list je povodom neke polemike priobčil pripoznanja, ki zasižijo, da se jih uvažuje. Ta list dolži nameč gostobesedne nemške nacionalce, da pripravljajo tla klerikalizmu, da so nemški nacionalci sami prvi sad klerikalizma. Alpske dežele (nemške) so bile nekdaj zavetišče svobode, danes pa so središče reakcije. To je prizvočil dr. Steinwender, bistra glava, ki se je vedoma postavil v službo klerikalizma. Steinwender in Schönerer sta prej v enotno stranko združene svobodomiselne poslanice razvobil. Kar sta sejala, to je na Nižjem Avstrijskem požel klerikalizem. In kdo mu je pomagal. Poslanec Wolf, ki je s peresom in z agitacijo delal, de so pri dunajskih volitvah 1. 1894. zmagali klerikalci. — In dalje pravi »Gablonzer Zeitung«: »Alpske dežele so že klerikalne, desno krilo nemških nacionalcev pod vodstvom celjskega poslanca dr. Pommerja nič

ne prikriva, da je krščansko-socialnega mišljenja. Poklerikaljenje Koroske napreduje mogočno in celo glavni list nemških nacionalcev je prišel v škofove roke. To so uspehi nemških nacionalcev! — Kaj ni to zanimivo?

Mnenje dr. Engla.

Svoječasni predsednik kluba mladočenskih državnih poslancev na Dunaju, dr. Engel, je v svojem listu »Hlasy od Blanika« obelodanil članek o sedanjem položaju. V tem članku pravi: Sodi se, da je sedanjmir samo naznanjevalec velikih viharjev, če se pri novih konferencah, ki jih pripravlja dr. Körber, ne posreči preprečiti tudi v naših državnih polovicah grozedi polom. Bodil že tako ali tako — v sedanjih razmerah ne moremo verjeti, da bi se dr. Körberju posrečili njegovi načrti. Sicer se mu je — seveda ne po njegovi zaslugi — posrečilo, dobiti v portfelju češkega ministra nov kompenzacijski objekt, ali razmere so se tako razvile, da na bistveno premembo položaja v smislu vlade še misliti ni.

Štrajk v Galiciji.

Tudi letos štrajkajo tod in tam v Galiciji kmetski delavci. Vlada se čisto nič ne zmeni, da bi posredovala med delavci in med graščaki. Koder se začne štrajk, posreduje vlada — z orožniki in vojaštvom. Kako se godi, se razvidi iz naslednjega. V Zyznomierzy je 24 voznikov ustavilo delo, ker jim graščak za 18 do 20 ur dela ni več plačal kakor 45 krajcarjev brez hrane, oziroma 30 krajcarjev z tako slabu hrano. Orožniki so štrajkujoče kmete odgnali v Buczac, kjer jim je tajnik okrajnega glavarstva naznalil, da bodo 14 dni zaprti, če ne gredo pod starimi pogaji delat. Ker se kmety niso udali, so jih orožniki odgnali v zapor in nihče se ni zmenil za izjavo kmetu, da te kazni nečelo sprejeti in da za-

LISTEK.

Haruzin o slovenskem domu.

Spisal Anton Trstenjak.

I.

Slovenski svet se giblje. Vsako gibanje je zdravo, osobito pa gibanje in življenje na kulturnem polju, kjer se zdržujejo in okrepečjo sorodni elementi. Od iztoka do zapada, od severa do juga zaznamovana so že poto te kulturne gibajoče sile. To je duševno gibanje slovenskih narodov. Poljak Zdziechowski je bil na našem jugu in je osnoval v Krakovu »Slovenski klub«, kateri živi v tesni zvezi s Hrvati. Za poljsko gibanje, kjer je še malo »Slovanove«, je to kažipot do boljšega sporazuma med Slovani. Ruski učenjak prihaja v naše kraje in proučava tu naš narod; vabijo ga k nam krasne naše planine, Triglav, Grintovec, Stol, Golica, Mangart. A slovenski pesnik Aškerc romana Balkan, v Rusijo, in kadar se vrača, prinaša nam novo poezijo. Med drugimi prišel je k nam tudi Rus Al. Haruzin, pre-

hodil je vso gorenjsko stran, in zemlja in narod sta ga tako silno navdušila, kakor Stanka Vraza, kateri je v »Djulabijah« zapel o Slovenskah in Triglavu veličastno pesem. A Haruzin je znanstveno proslavil naše domovino in nam je odkril novo polje moderne znanstva. Živimo sicer v narodu in z narodom, a Haruzin nam je pokazal, da se nismo zanimali zase. V »Russkem Věstniku« je priobčil leta 1902 važno razpravo: »Nacionalnaja evolucija Slovincov«, potem je izdal »Imperatorskoe Russkoe Geografskoe Obščestvo Haruzinovo knjižico: »Ruko vodstvo dlja sobiranija svédenij o krestjanských postrojkah«, in končno je izšel v časniku »Rodnik« spis »Avstrijskaja Krajina«. Haruzina je zanimala slovenska vas, koča, hiša, sploh vsaka stavba, v kateri živi slovenski narod. Opazoval je notranjščino in zunanjščino hiše in je proučaval, kaj vse je storil iz sebe Slovence, slovenski duh. Povspnenjal se je na gore, 1600 metrov visoko in še više, romal je od koče do tamorja, od bajte do hiše, proučaval, in kar je zasledil, podal nam je v zgoraj navedenih spisih, kateri so vsi izšli

v Petrogradu, v duševnem središču Rusije, a končno je še spisal znamenito študijo o slovenskem domu z naslovom: »Žilišče Slovinca Verhnej Krajiny«, S. Peterburg 1903, ponatis iz časnika »Živaja Starina«. Z velikim pridom sem čital knjige. Slovenci v tej stroki nismo še ničesar storili, dočim imajo drugi narodi v to strokovne liste in lepo razvito književnost. V nas je treba važnost »žive starine« še vedno povzdraviti. Ali je kaj važnega, ako nam kdo opisuje slovenski dom? Dom je vobče veliki odlomek kulturne zgodovine. Ne samo narodno pesništvo, sploh narodna književnost, narodni običaji, za kar se navadno še zanimamo, nego tudi drugih stvari je še dokaj, v katerih se nam kaže slovenski duh in katere so potem takrat merilo narodne kulture. Važno je torej izvedeti, kako stanuje človek, kako si je že nekdaj stavil dom, ali je bil v tem delu samostalen, to je, ali je ustvarjal iz samega sebe, ali se je in koliko se je učil od drugih in ali je on sam učil druge. Takisto je važno za kulturo, kako se oblači narod, kaj prideluje, kaj je in pije, kako se razveseljuje. Sploh je treba

opazovati človeka od rojstva do smrti, ako mu hočemo preiskati njega narodno življenje, katero ni nič drugega nego verno zrcalo tega, kar človeški um ustvarja. Haruzin je prvi, kateri nas vodi na polje narodopisnih študij in kateri nam s svojimi preiskavami podaja velevažnega gradiva. Slovenski znanosti je s tem mnogo koristil ter jo znatno pospeševal.

Hiša in pojedini deli hiše so živ tolmači naše prastare dobe. Iz besed, s katerimi označujemo hišo in dele hiše, sklepamo, da so imeli Slovani že nekdaj, v zakarpatskih pokrajinah, torej v dobi, o kateri nam zgodovina níčesar ne poroča, lepo urejeno družinsko življenje. Zato pa imamo neovrnute pridre ravno v domu in vasi. Beseda dom pomenja toliko, kolikor lesena hiša. In slovenska hiša je sploh lesena. Zapadni, istočni in južni Slovani imajo lesene stavbe. Izjeme se nahajajo na pr. v Hercegovini. Hiša se namreč stavijo iz gradiva, katero nahaja človek v bližini, in zato se tudi ne more trdit, da bi bile lesene stavbe jedino slovenska posebnost. Lesene hiše imajo Švedci in Norvežani, a nahajajo se

tudi v Severni Ameriki. Danes je sicer navadna beseda chalupa, izba, hiša, ali beseda dom še živi v prastarem pomenu. Posamični deli doma so bili in so se zvali že nekdaj: stolba, veža, pivnica, streha, sleme, stena, okno, vrata, prag, izba z dvermi, peč, stolp in klop. Te besede so prazgodovinske, bile so uzajemne vsem slovenskim rodovom. Slovani so torej že v davni imeli lepe domove. Med domom hlevom z gumnom je bil dvor. Tudi ta ločitev je prastara in iz teh besed sklepamo, da so naši stari predniki stanovali posebe, ločeni od hleva, od živine, da so torej bili na visoki stopnji kulture.

Pojedine dele, katere je imel prestari slovenski dom, ohranil si je v bistvu še današnji slovenski dom. Sčasom z napredkom se je razširjal, popolnjeval, to nam dokazuje Haruzinova študija. Haruzinova preiskava je dognala, da je slovenski dom popolnoma podcen ruskemu domu v sedanjem času in da je podoben takisto domom ostalih Slovanov.

(Dalje prih.)

htevajo pismo razsodbo, da se lahko proti nji pritožijo. To so lepe razmere!

Politične vesti.

— Kritičen položaj na Ogrskem. Pri čitanju došlih ulog je začela včeraj opozicija z obstrukcijo. Poslanec Olay je stavljal namreč neki predlog in zahteval, naj se presteje zbornica; pri tem se je pokazalo, da je nesklepna, nakar se je seja za četrt ure prekinila. Po pavzi je poslanec Kubik vnovič zahteval štetje, in zopet se je pokazala nesklepnost. V smislu zborničnega reda se je na zahtevo predsednika prebral katalog, iz česar se je razvidelo, da je zbornica sklepčna.

— Dinamitno bombo so našli zopet v Zagrebu na Zrinskega štetišču, v kateri je bilo 600 gramov dinamita. Dosedaj se še ni izvedelo, kdo jo je položil.

— Glavna obravnava radi napada na kolodvor v Karlovem in snetja madjarskih napisov je trajala tri dni in se končala včeraj opoldune. Od 24 otočencev jih je bilo 18 obsojenih v zapor od dveh do osmih mesecev, 6 pa so jih oprostili. Sedaj je še 30 oseb v preiskovalnem zaporu radi demonstracij.

— Ministrska kriza na Španskem. Zbornica in senat sta prekinila svoja zasedanja, ker jima je vlad naznanila, da je nastala kriza v ministrstvu. — Ministri so naznani predsedniku svojo demisijo, katero je predložil Silvela kralju. Kralj je hotel poveriti sestavo novega kabinta Silveli, kar je pa slednji odkonal. — Ministrski predsednik Silvela je imel govor, v katerem je izrazil željo, naj bi se vedno bolj utrjale prijateljske razmere z bratskim narodom francoskim. »Imparcial« pravi, da je to neka kategorična na povedba aliance med Francosko in Špancko. — Predsednik zbornice Villaverde je sestavil nov kabinet in predložil kralju imenik novih ministrov. Kakor se zatrjuje, bo prevzel Bessada finančni general Zulneta vojni in admiral Camara mornarični portfelj.

Dopisi.

— Iz Šiške. Ravnokar se do stavlja tiskano izvestje šišenske čitalnice čast. udom, narodnim društvom, sotrudnikom in vsem onim, ki so tekmo jubilejske dobe izkazali čitalnici dobrohotnost dejansko. Izvestje obsega poleg sedanjega odbora, imenika članov, računa, izkaza imovine, članov pevskega zbora in tajnikovega poročila za l. 1902, zgodovinske črtice od l. 1878 do 1903, potem imenik vseh bivših odbornikov, predsednikov in namestnikov, blagajnikov, tajnikov, knjižničarjev, deklamatorjev in govornikov, sotrudnikov pri dramatičnih predstavah, vprizorjenih iger in operet, pevovodjev, darovalcev knjig, naročenih listov, društvenih izletov in umrlih društvenikov. To izvestje je slika stanja in delovanja čitalnice v 25 letih, ki bo dobro došla pred vsem čast članom, a bo morda zanimala tudi širše kroge, zbudivši spomine na slavnosti narodnih društev ljubljanskih i. dr. in na sijajne patriotske pojave. Račun in bilanca kazeta zdravo stanje. Le zaklad za zgradbo »Vodnikovega doma« je še neznaten. Morda mu doneše pri spevku slavnostna veselica dne 2. avgusta pri Koslerju.

— Iz Planine. Zares lep narodni praznik je imela zadnjič naša prijazna, čeravno kot klerikalna trdnjava tolikanj razupita Planina. Pokazala se je že ta dan, da tu ni vse tako, kakor se misli, da je. Planinci so se začeli zavedati in so to pokazali deloma že v nedeljo. Le tako naprej! Ko se je doznao, da napravi vrli postojanski Sokol svoj izlet v Planino, je planinsko občinstvo z velikim veseljem sprejelo to obvestilo. Splošno se je reklo: Čas bi bil, da bi tudi pri nas bilo kaj življenja, da ne bi bilo vedno tako mrtvo. Reklo se je: poglejte naše vrle sosedje Postojnce,

tam je življenje, pri nas o tem ni govor. Vse je bilo navdušeno za ta naš narodni praznik. A vendar se je našel gospod v osebi našega župnika, ki je hotel na ta naš narodni praznik kolikor toliko zgage napraviti s tem, da je našim dekletom, katero so bila na to že vse z obljubo pravljena, odločno prepovedal sodelovati in se udeležiti narodne veselice. No, človek sicer obrača, Bog pa obrne. Našla so se sicer neka, gosp. župnik pokorna srca, a teh mu ne zavidamo, nam je le vendar ostal cvet vseh planinskih deklet, in smemo biti ponosni, one so pokazale, da znajo misliti, da se ne vstrašijo in ne puste v takih stvarach ukazovati. Čemu pa tudi? Če je bilo dovoljeno predsednici Marijine družbe udeležiti se predpustnih veselic, ne samo v Planini, nego tudi v Postojini, kako pridejo sedaj nakrat naša druga poštena dekleta do tega, da se jim zabranjuje udeležiti se pri belem dnevu tako nedolžne narodne veselice? Ali ni taka prepoved predzrnost? Zaradi te prepovedi je bilo vse planinsko občinstvo ogroženo, toliko bolj, ker je pri zadnjem izletu postojanskega Sokola, ki se je vrnil pred 5 leti, prvi sprejel in pozdravil Sokole g. Ivan Podboj, tačniji župnik Planinski. Če so se smeles gospice in naša dekleta tačas udeležiti, zakaj se jim je sedaj zabranjevalo? Vsa čast torej našim zavednim, nevrašenim gospicam in dekletom, katerim kličemo: Le tako naprej, vstrajno in neomahljivo. Gledate obiska od strani naših zavednih okličanov, se tudi mi pridružujemo postojanskemu dopisniku ter izrekamo svojo najiskrenješo zahvalo.

Odbor čitalnice.

— Iz Belokrajine. V sredo, 15. t. m. se je vrnila v Črnomlju uradna učiteljska konferenca. Kakor vedno, tako jo je tudi letos spremno vodil naš visoko čislani nadzornik g. A. Jeršinovič. Po prisrčnem pozdravu predsednikovem otvoriti isti zborovanje in imenuje svojim namestnikom šolskega vodjo g. Fr. Šetino. Zapisnikarjem sta bila na splošno želja izvoljena učiteljica gdč. H. Zajec iz Gribelj in učitelj g. Ivan Žen iz Starega trga. — Poročilo o nadzorovanju šol je g. nadzornik nadomestil letos z dosti pomembnejšimi in veliko koristnejšimi nasveti, katerih si je pridobil tekom svojega dolgoletnega plodonosnega službovanja v praksi kot učitelj in še več kot okr. šolski nadzornik in pa z mnogovrstnim, v to stroko spadajočim čitivom. Tako nam je podal dokaj migajev, kako postopati in nuditi mladini snov posameznih učnih predmetov, posebno na njih praktično uporabo. Nič manj vestno je omenjal pogoje, ki so neizogibni za reden šolski obisk. Dalje je nagovarjal učiteljstvo prav posebno še k slogi tako medsebojno, kakor z drugimi stanovi, posebno z očimi, ki so v zvezi z odgojo šolske mladine.

Prihodno točko o ukazih in razglasih šolskih oblastev je med drugim razpravljal posebno temeljito ono o izkazovanju šolskih zavodov in predlaganju kazni za iste. — Šolski vodja g. Fr. Šetina je potem pokazal prostovoljno s praktičnim nastopom iz računstva z učenci IV. razreda v 2 oddelkih, kako lahko je njemu reševati enake naloge. Učiteljstvo je pazno sledilo njegovemu zanimivo vstremu razvijanju.

Pri točki: določitev učnih knjig — je izjavila konferenca, da ostane pri učnih knjigah, ki so se rabile v minolem šolskem ietu.

G. Šetina poroča dalje o stanju okr. učiteljske knjižnice, predloži ves račun, iz katerega smo zvedeli, da je v minolem letu prebitka nekaj čez 70 K, kar se porabi za vezavo knjig. Predloženi račun je bil v najlepšem redu — kakor sta konštatovala 2 izvoljena revizorja. Na splošno željo ostane tudi še za prihodnje leto isti knjižnični odbor, sestavljen iz predsednika g. Fr. Šetina in odbornikov gg. Iv. Demšarja, Leop. Morela in Rud. Schillerja. Koncem se je izrazila želja, naj bi se naročili 3 ali 4 nemški pedagoški listi, katerih eden

bi krožil iz Črnomlja, drugi iz Matlike, tretji iz Semiča in četrти iz Vinice. Sprejeto!

V stalni odbor se izvolijo gospa H. Megušar in gg. M. Bartel, Fr. Lovšin in Fr. Šetina.

Pred sklepom konference pozdrav laskavo g. nadzornik še odhajajočega okrajnega glavarja prebl. g. V. Parma, kateri mu prav tako toplo odzdravi, povdarijoč zasluge, katere si je spletel g. nadzornik na šolskem polju in za katere je bil tudi odlikovan z zlatim zaslужnim križem. Takisto prisrčno nagovori g. nadzornika še gosp. Fr. Šetina in omenja pred vsem, da poslavljajoči ni bil kot kak policaj, ki išče, kje bi koga zgrabil in tako ali drugače oškodoval, marveč je znal vedno, da je bil izbran iz učiteljstva, torej tudi vedel, da mora biti z učiteljstvom. Sklenil je svoj govor z nado, da želimo v vsem njemu enakega naslednika! G. nadzornik se toplo zahvali za prisrčen nagovor, kakor tudi vsemu učiteljstvu za njemu izkazano udanost in prijaznost. Zatrjeval je, da hoče imeti učiteljstvo vedno v prijaznem spominu, nam biti naklonjen v slednjem oziru, kakor tudi on želi, da bi mu mi taki ostali. — Nato zaključi predsednik konference s »slava-klicem« na cesarja — na kar je učiteljstvo skupno zapelo še cesarsko pesem.

Skupni obed je bil kot navadno v hotelu g. Leknerja, katerega se je že z ozirom na poslavljajočega se gospoda nadzornika udeležilo do malega vse učiteljstvo. Srečni in zadovoljni smo bili, ko smo imeli v svoji sredini v službi že osivelega, tako mnogozaslužnega in občesa zasljnega gospoda nadzornika. — Kar najtopleje sta mu napisala gg. Fr. Lovšin in M. Bartel, povdarijoč njegovo kolegijalnost in prijaznost, poprej ko je bil še učitelj, in njegovo milobo in naklonjenost pozneje, ko je prevzel tako odgovorno in težavno službo okrajnega šolskega nadzornika — in prav s temi dičnimi lastnostmi bi je pridobil vse naše simpatije, našo ljubezen! Dal Bog, da ai po tako dolgotrajnem, vestno vstrajnem delu užival zasljeni pokoj še dolgo vrsto let v srečo svoje drage rodbine in v največje veselje učiteljstva. — Z galnjivimi besedami se zahvali gospod nadzornik učiteljstvu za udana čutila ter le iskreno želi, da skoro pride čas, ki prinese učiteljstvu, kar mu gre in kar bi že moral dobiti. — Nato pozdravi v dolgem in prijaznem govoru g. Šetina še c. kr. okrajnega glavarja prebl. g. Viktorja Parmo kot predsednika okrajnega šolskega sveta ter želi, naj gospod glavar kot tak po možnosti podpira učiteljstvo, ki goji pravo ljubezen do patriottizma in pravi čut narodne ideje, ter deluje nato, da dobi isto čim preje, kar mu gre po postavi in zasljuženem delovanju. — Gospod glavar se prav toplo zahvali za prijazen nagovor in izjavi, da je bil in ostane učiteljstvu naklonjen in storil za vse, kar je v njegovi moći.

Dolgo časa se je učiteljstvo potem že zabavalo pri kupici dobrega vina s petjem in prijetnim razgovaranjem, katerega središče je bil večinoma g. nadzornik. Splošna in odkritoščna želja vsega učiteljstva pa je, da uživate gospod nadzornik čast tako zasljenega pokoja v polnem dušnem miru in srečni zadovoljnosti!

Katoliški uzori.

(Daleje)

Take posledice za katoliško cerkev, kakor jih je na francoskem proučila revolucija od spodaj, je v Nemčiji rodila revolucijo iz zgoraj in s sklepom o sekularizaciji iz leta 1803.

Mirovne pogodbe, sklenjene v Baselu in v Campoformio, so imeli več tajnih članov. Ti tajni člani se določajo, da se različne duhovske kneževine in nekaj neodvisnih mest odpravijo in da se porazdele med različne nemške države in državice, katere dobe s tem odškodnino za Francijo prepuščeni levig Rene. Ta sklep se je izvrnil in kar na mah je izginilo 112 nemških držav, ki so bile skupaj približno

tako velike kakor Kranjska, Štajerska in Koroška. Večina nemških vladarjev je tudi izvršila čisto navaden rop, kajti kar je storila, to ni bila posledica potene vojne, to se tudi ni zgodilo iz etičnih ali narodnih ozirov nego z golj iz egoizma. Zato se ta čin nikakor ne primerjati z zavzetjem Rima. Narodnostno načelo je dalo italijanskemu narodu pravico se polasti Rima, ker brez Rima bi narod ne bil zedinjen, a združenje v samostojni državi je za vsak narod življenski pogoj. V Nemčiji se tudi duhovske državice niso zatrtle iz sovraštva do cerkve, ampak iz laikov. Oskodovani so bili edino le sinovi visokega plemstva, ki so našli kot duhovski vladarji te državice prijetno eksistenco. Da se to ni zgodilo iz sovraštva proti cerkvi, je razvideti iz tega, da se je cerkvi v svrhu iz polnjevanja njenih verskih nalog zagotovila dotacija in se ni nihče dotaknil cerkvenega premoženja. Večji vladarji so hoteli svojo suvereniteto povečati in svojo moč pomnožiti in zato so snedli te male državice. Na to pač niso mislili, da s tem pospeši narodno združenje Nemcev in brez dvoma tega tudi niso želeli. Toda s to sekularizacijo so združenje vendar pogresili in to je z nemškega stališča dobra stran te revolucije iz zgoraj.

To revolucije od zgoraj so se katoliški vladarji udeležili z istim navdušenjem, kakor protestantski. A uspeh je bil, da se po tej konfiskaciji duhovskih držav imeli v državnem zboru protestantje večino. Ta okolnost je prouzročila, da so nemške države ponehale biti konfesionalne in je postal veljavno prej hudo preganjano načelo, da ima vsak ne glede na konfesijo, kateri pričada, iste državljanske pravice.

S prenehanjem duhovskih državic se je med nemško duhovščino začel popolno socijalni preobrat. Prej so duhovniki pripadali gospodskemu stanu in bili ravnonadni s plemstvom, sedaj so postali državni uradniki; prej se je duhovščina rekrutirala po veliki večini iz plemstva stanu, odslej se plemstvo ni več menilo za duhovsko kariero in so se duhovskemu stanu posvečevali samo kmetski sinovi. Prej je imela duhovščina največji osebni interes na vsem narodnem in političnem življanju, sedaj pa ne več in je vsled tega brez težave postala papeška armada.

S to revolucijo od zgoraj se cerkveni red ni spremenil. Sekulariziranim škofom se je pustilo duhovsko vodstvo njihovih škofij, ali ker je bilo ozemlje teh škofij porazdeljeno med različne vladarje, ki so seveda hoteli svoje državice enotno vladati, je prišlo dostikrat med škofi v vladarji do kompetenčnih konfliktov. Nadaljnja posledica omenjene sekularizacije je bila to, da so na Bavarskem, na Württemberškem in v drugih nemških državah razpustili skoro vse samostane, da so se vladarji polastili patronskih pravic, odpravili cerkveni upliv na šolo in na rodbinsko življenje, zatrla 18 katoliških vse učilišč, izkratka vpeljal se je tisti državni regiment nad cerkvijo v Nemčiji, kakor ga je bil upeljal cesar Jožef II. v Avstriji.

Rim se seveda s tem novim redom ni spriznal in napenjal vse sile, da pride zopet do stare veljave in do nekdajnu moči.

(Daleje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani. 21. julija.

— Deželni odbor je soglasno pooblastil g. deželnega glavarja, da povodom smrti papeževe potom škofijškega ordinarijata izreče sožalje rimske kuriji.

— Pogorelcem v Tabru je deželni odbor za prve potrebe dovolil podpore 400 K.

— Promocija. Danes je bil na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem filozofije gosp. Viktor Jelčnik, sin zaslujnega rodoljuba gosp. Antona Jelčnika v Litiji. Čestitamo.

— Na Črnudah je občinski odbor soglasno volil šolskega voditelja g. Josipa Gregorina svojim častnim članom za zasluge, ki si jih je pridobil za šolo in občino v petindvajsetletnem njegovem službovanju na Črnudah.

— To je res škandal. Svoje časno smo bili sporočili tudi mi o škandaloznem postopanju predsednika c. kr. kmetijske družbe v Gorici na občinem zboru te družbe in o njegovem manevru, s katerim je dosegel, da se celo vrsta slovenskih članov ni mogla udeležiti volitve. Predsednik namreč dotičnih slovenskih članov ni pripustil voliti, češ, da niso plačali letnine za to leto, a ob enem je bil odredil, da je družbeni uradnik na isti dan izginil, da člani, ki so hoteli plačati, niso mogli

izvrziti te svoje dolžnosti! Proti takemu zavratnemu postopanju so se osleparjeni členi družbe pritožili na namestništvo. Ta oblast pa je pritožbo zavrnila, a ne zato, ker je morda uverjena o njeni nepravičnosti, ampak le zato, ker nima toliko poguma, da bi vitezu Pajerju povedala svojo sodbo. Iz »Sočee« posnemamo še nekaj dejstev, ki kažejo, kako Italijani smatrajo c. kr. kmetijsko družbo v Gorici za svojo domeno: kmetijsko družbo dežele, ki je po večini slovenska! Priglasilo se je nekoliko novih členov, ali osrednji odbor jih ni vsprijel, češ, da mora poseben odbor šele proučiti, da li so dotednikni vredni, da se jih vsprijeme v družbo. Še en kričec slučaj. C. kr. kmetijska družba, ki je po večini namenjena Slovencem, izdaja dva laška časopisa, edinega slovenskega — »Gospodarski list« — pa je pustila letos zaspasti.

— **Zadnje mestne volitve v Trstu.** V popolnilo notice, v kateri smo poročali, da se zaradi zadnjih mestnih volitev v Trstu vrši sodna preiskava, moramo še omeniti, da bodo obtoženi tudi občinski svetniki dr. Spadoni, Edg. Rascovich in Bernardino.

— **Sklep šolskega leta na naših gimnazijah.** Iz Celja se nam piše: Letošnja matura se je na takojšnji nemški višji gimnaziji kaj klaverno zavrsila. Izmed 8 Slovencev je prestalo zrelostni izpit le troje maturantov. Sistem lepo vladal! Le tako naprej, potem boste

leznice, kateri so rešili sosednja hiše. Ob 12. uri so došli tržički in kranjski gasilci pod vodstvom g. Savojca, kateri so neumorno delovali, da se ogenj ni razširil.

— **Iz Predgrada** pri Starem trgu pri Kodevju se nam poroča: 18. t. m. okoli 1. ure opoldne prične v skedenju sredi vasi goreti. Prihiteli so iščuje iz vse vasi gasit. A pri močnem vetrju zanesel se je ogenj po celi vasi, in predno so ljudje mogli nazaj k svojim hišam, vnele so se te in komaj so rešili nekaj živine. Drugo jutri je zgorelo vse, razen oblike, ki so jo imeli na sebi: hiša, pospodarska poslopja, nekoliko živine, oblike, orodje, hrana, denar, trgovcem in obrtnikom blago in denar. Škoda se ceni na 1.000.000 K. Ponesrečil je samo en človek, katerga so našli popolno pečenega. Z grozno težavo in naporom so delovali na pomoč prihiteli. A vkljub temu zgorelo je vse; od 121 hiš jih je ostalo samo še kacih 30. Posebno so se odlikovali po svoji hladnokrvnosti in pogumu, s katerim so vspodbujali druge pri obrambnem delu, trško brambno moštvo pod načelstvom g. Fugine, na drugem koncu vasi požarna bramba iz Nemške Loke, katera nam je prihitela na pomoč, enako predgrajska. A močno zadnje je moralo pod vodstvom svojega načelnika, župana g. Petra Majerle ta, svojo postojanko zapustiti, ker so se vnele oklu in oklu hiš, in ni bilo mogoče v hudi vročini obstajati. — Beda je nepopisna. Ljudje so brez orodja, brez denarja, brez hrane in brez oblike. Pomoč je nujno potrebna, drugače nastopijo lakota in bolezni. Upa se, da priskočijo na pomoč država, dežela in zasebniki. Enako zavarovalnice, pri katerih je nekaj posestnikov zavarovanih.

— **Uradno zborovanje združenih okrajev Brežice, Kozje in Sevnica** vršilo se je 18. t. m. v Vidmu. Predsednik, gospod okrajski šolski nadzornik G. Vodušek pozdravi zbrano učiteljstvo, imenuje svojim namestnikom g. Knapiča ter predstavi vadnična učiteljica gg. Marina in Pribila. Potem daje nasvete in navodila, kako postopati pri pouku v raznih predmetih. Na to je predaval g. Marin o risanju, in sicer I. o namenu in pomenu risanja in 2. o njega preosnovi. Njegovemu prav živemu razpravljanju in demonstriranju je sledilo vse z največjo pozornostjo in res veseli smo in hvaljeni gospodu poročevalcu, ako nam pomore, da se povzdigne ta pastorka šolskega pouka v našo ljubo sestrico. Tovariš Pulko predaval je o reformah prirodopisnega pouka ter na podlagi učne slike pokazal, da zamore biloška metoda suboparni dosedanji pouk korenito izpremeniti in oplemeniti. Ker so se na željo deželnega odbornika štajerskega začeli pri solah snovati čebelnjaki, zato je tovarš Mešiček podal čebeljarjem začetnikom dobra teoretična in praktična navodila. Tovariš Moric je prečital red za šolske sluge in o zbranih pravljicah in pripovedkah za okraj Brežice poročal že tovarš Knapič. Ko so se še sprejele teze o referatu »Kako naj vzbuja in razvija šola pri otrocih čut za lepo in plenom to«, ko so se sprejela poročila knjižničnih odborov in poročevalcev o šolskih vrtilih, izvršile volitve v stalne odbore ter rešilo ne kaj samostojnih predlogov, sklene predsedniki zborovanje, izražajoč svoje zadovoljstvo o trajnem napredovanju sol teh okrajev. Resnica pa je, da je temu neposreden vzrok dober vzhled, ki ga imamo v svojem neumorno dejavnem gospodu nadzorniku — kajti exempla trahunt.

— **Šolska izvestja.** Na štirirazredni dežki ljudski šoli v Kranju je minolo leto podučevalo šest učnih moči. Učencev je bilo koncem šolskega leta 170. Na štirirazredni dekliski šoli v Kranju je podučevalo šest učnih moči, učenk pa je bilo 140.

— **Novi most čez Savo v Zagorju** bo slovensko otvoren dne 26. t. m. Pri tej priliki se bo vršila ludska veselica v graščini Brusnik. Natančni spored se naznani pozneje.

— **Velik škandal.** Listi po ročajo, da se je pri tržaškem deželu nem sodišču začela kazenska preiskava proti nekemu duhovniku iz tržaške okolice zaradi zločinov proti hravnosti. Čuje se, da je ta mož spravil v nesrečo 12 dekle, med katerimi je bila najstarejša starata 13 let.

— **Izpred sodišča.** Kazenske razprave pri tukajnjem deželnem sodišču: 1.) Blaž Černe po domači Blažetov, zidarski pomočnik iz Gor. Gameljnov, je o prilikli vojaškega nabora v tukajnjem mestnem domu dne 11. sušca t. l. hotel s silo zabraniti aretovanje pred škofijo razgrajajočega Jožeta Čivko s tem, da je redarja s pestjo v prsa sunil. Obsojo je bil na pol leta težke ječe. — 2.) Delavec Anton Malenšek iz Tukaliča, je dne 30. rožnika t. l. zve-

čer v Vodmatu posestniku Florijanu Lavriču grozil, ker ga ni pustil na kopici pred podom nočiti besedami: »Proklet, še nočoj ti bodem požgal, ves Udmat mora nočoj goretic. Sodisče ga je hudodelstva nevarnega pretrena krimi spoznalo in ga na 5 mesecev težke ječe obsodilo. — 3.) Makso Vidrih, posestnika sin iz Goč je dne 21. mal. travna posestnicu in gostilničarko Jero Zloban pahlil razognjšč in jo potem še trikrat ob tla vrgel, tako da se ji je zlomil mazinco desne roke in sicer zaradi težke, ker je branila pri nji poslujočo šiviljo proti njegovi načrtnosti. Obsoden je bil na 4 meseca težke ječe. — 4.) Že večkrat zaradi beračenja in vlačenja kaznovani projek Lojze Prezel iz Moravč je dne 15. rožnika t. l. v Jesenicah posestniku Antonu Lukancu zagrozil iz ježe, ker ga ni pustil v veči na tleh, itžati rekoč: »To bajto ti bodem zažgal, boste vsaj kaj dela imeli; vsaj tako ni drugega notri, kakor ravbarje; tudi je Lukancove otroke z najbolj nesramnimi besedami psovli. Lojze Prezel je vzlizc njegovim leseni nogi nevaren otrok, zato ga je sodisce na 1. leto težke ječe ob sodilo. — 5.) Jožef Mavc, posestnika sin iz Tomišja je po drugem vojaškem naboru meseca rožnika 1898 odpotovan v Ameriko in se je šele pred dobrim mesecem vrnil domov. Ker je obdolžene brez potnega lista odpotovan in se je tako odtegnil vojaški dolžnosti, je bil na 14 dni stroga zapora in na 10 K denarne globe obsojen.

— **Ljubljanska društvena godba** priredi v sredo dne 22. t. m. koncert v Perlesovi restavraciji v Prešernovih ulicah. Podporni članji so vstopnine prosti, nečlani plačajo 40 vin. vstopnine. Začetek ob 8. uri zvečer.

— **V Ljubljaniči utonil** bi bil skoraj včeraj popoludne profesor na c. kr umetno-obrtni šoli g. Celestin Mis. Pri kopanju v vojaškem kopalnišču je hotel preplavati Ljubljano. Med plavanjem ga je prijet v nogah krč in je takoj izginil pod vodo, ki je na mestu kake tri metre globoka. To je videl vojaški plavavodja Josip Sattler, desetnički pri c. in kr. pešpolku štev. 27. skočil v vodo in plaval do njega. Z velikim naporom potegnil ga je na površje vode in bila bi se obema slaba godila, da ni privesal v tem hipu s čolnom mimo posestnik Iv. Milavec iz Podpeči, kateri je z drogom, na katerem ima železno kljuko, potegnil profesorja Misja in vojaka do čoina in ju spravil notri.

— **Pod deskami.** Jakob Pevec, hlapec pri Terpincu na Tržaški cesti št. 5, je pripeljal včeraj dopoludne s parom konj voz desek v to bačno tovarno. Na vogalu skladniča sta konja prenaglo zavila, vsled česar se je voz prevrnil in se je veriga, s katero so bile deske prvezane, pretregala, da so deske padle na tla in hlapca podsole. Hlapec je na desni nogi prej poškodovan.

— **Nezgoda.** Lampistu Ivanu Bezljaju na južnem kolodvoru je pri priziganju svetilki se razdrobil kočen pri Auerjevi luči in mu je prah padel v desno oko, vsled česar je na očesu obolel.

— **Tatvina.** Ivan Potokar, po domači Jakeljkov iz Laz pri Javorju, občina Trebeljevo, je prišel pred dnevi v hišo kajzarice Jere Tomazičeve v Javorju in s sekiro odprl krov in ukral iz njega Jeri Tomazičevi 12 K 90 vin, in Lorenco Tomaziču pa 6 K 30 vin, na kar je pobegnil v Ljubljano.

— **Brez cvenka.** Včeraj zvezcer je prišel krojaški pomočnik I. Z. iz Daljne vasi v gostilno »pri Logarju« na Sv. Jakoba trgu in tukaj bil v jedel, nakar je pobegnil iz gostilne ne da bi plačal. Hlapec je tekel za njim, ga ujel in prignal nazaj. Ker ni imel denarja, je moral zastaviti svoj suknjič, da bode res plačati dolg.

— **V Ameriko** se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 76 oseb s Kranjskega in 51 s Hrvatskega. Med izseljenici je bilo tudi več oseb iz Ljubljane.

— **Izgubljene in najdene reči.** Sanitetski vojak Franc Matjašč je izgubil nekje v mestu srebrno uro. — Učiteljica Julija Zupančičeva, sta najnjča na Resljevi cesti št. 9, je izgubila v nedeljo na poti od doma po Komenskega ulicah do Sodniške ceste sivo torbico z robcem in ključem. — Na poti od Wolfovih ulic čez frančiškanski most do Šolskega drevoreda je bila izgubljena zlata igla. — Na trati poleg Rožniške cerkve je bila najdena srebrna verižica.

— **Najnovejše novice.** Po neverjenju. Borzni zastopnik berolinške banke »Gebrüder Schindler« je poneveril 140.000 mark in pobegnil. Lastnik banke se je hotel iz obupnosti usmrtil. — **Groza** v eksplozija. V neki tovarni za

čer v Vodmatu posestniku Florijanu Lavriču grozil, ker ga ni pustil na kopici pred podom nočiti besedami: »Proklet, še nočoj ti bodem požgal, ves Udmat mora nočoj goretic. Sodisče ga je hudodelstva nevarnega pretrena krimi spoznalo in ga na 5 mesecev težke ječe obsodilo. — Grozen sam o mrtvem. Postrešek Kriegl v Celovcu se je vlegel na železniško progo in ga je vlačna drobna kosa raztrgal. Nesrečnik je bil umobolen in trdrovaten samomorilec. Pred kratkim je skočil v kanal, ki veže Celovc z Vrbškim jezerom, iz katerega ga je potegnil nekdo, ki je šel slučajno mimo. — Z britvijo si je prerezala vrat 61 letna soprona upokojenega svetnika pri namestništvu, barona Bialona. Prepeljali so jo v bolnico. — Groza la kota je nastala v provinciji Kwang-Tsi na Kitajskem. Prebivalci se prodajajo za sužnje, da ne umre od lakote. V Sudi-Pingu je bilo 1500 jetnikov obsojenih na smrt. Ko so jih usmrtili, planilo je lačno prebivalstvo na še gorka trupla, da bi jih razrezalo in pojedlo, nekateri krvniki so se baje polastili trupel, da bodo prodajali človeško meso lačnim prebivalcem. — Umor. V budimpeštskem predmestju Cuklo je ustrelil 62 letni kolar Franc Kinčec svojo ženo, ker mu je slabu kuhala, in je nato pobegnil. Morilca so od potezal rekoč: »To bajto ti bodem zažgal, boste vsaj kaj dela imeli; vsaj tako ni drugega notri, kakor ravbarje; tudi je Lukancove otroke z najbolj nesramnimi besedami psovli. Lojze Prezel je vzlizc njegovim leseni nogi nevaren otrok, zato ga je sodisce na 1. leto težke ječe ob sodilo. — 5.) Jožef Mavc, posestnika sin iz Tomišja je po drugem vojaškem naboru meseca rožnika 1898 odpotovan v Ameriko in se je šele pred dobrim mesecem vrnil domov. Ker je obdolžene brez potnega lista odpotovan in se je tako odtegnil vojaški dolžnosti, je bil na 14 dni stroga zapora in na 10 K denarne globe obsojen.

— **Družavi novarne društvo.** V neki vasi v okolici Kološa se je ondotni duhovnik na vso moč trudil, da bi odvrnil svoje ovčice od pisanjevanja. Slednji se mu je po sredilo velik del vaščanov spreobrnil. Da bi pa njegovo prizadevanje imelo tudi trajen vpeh, sklenil je ustanoviti društvo zmernosti. Minister notranjih zadev pa ni hotel potrditi pravil tega društva, češ da ne more dovoliti, da bi se ustanovilo društvo, ki bi s svojim delovanjem zmanjševalo erarične prejemke države.

— **Novi komet.** Rektor Lickove zvezdarne W. W. Campbell v San Jose Cal v Ameriki naznana, da so tam pred kratkim opazili v ozvezdju vodnega moža, novi komet, katerega so tudi v Marseille, Francija opazili. — **Močni jetniki.** Newyorskopolici postaje na 88. izstični ulici je vjel 21letnega Kingslanda in 25 letnega J. Kirchnerja ker sta skušala 300 funtov težki železni drog na stavbišču med 95. in 96. ulico vkrasti. Sodnik Flammer ju je ob sodil v plačilo denarne kazni v znesku 1000 dol.

— **Odlikan konj.** Čuje in strmite, ljudje božji! Zdaj je dobil odlikanje pravi pravčati konj. Nemorda pri kakem premiranju. Ne, ta konj je dobil vojaški red, kakor ga dobre dobe zasluni vojaki. Zgodilo se je to v Londonu. Konj št. 36, ki služi pri 2. polku »Life-guards«, je edini angleški konj, ki se je udeležil cele južnoafriške vojske in se vzlizc vsem nevarnostim in ekspedicijam zdrav in čil vrnit na Angleško. Zato je ta konj dobil vojaško svinčino in angleška kraljica mu je lastnoročno obesila okrog vrata. Zavhalil se konj za to izredno počescenje seveda ni.

— **Smečna pomota.** Neki župan v komitatu Papa na Ogrskem je naznanil velikemu županu, da je konfisciral ponarenje bankovce za dvajset kron. Veliki župan mu je nato sporočil, naj mu pošlje omenjeni bankovci v svrhu preiskovanja. Mesto da bi ga v zavitku poslal, napisal je naivni župan poštno na kaznico in ž njo vred oddal bankovce na pošti, ki ga je tudi sprejela. Naslednji dan pa je dobil veliki župan mesto pričakovanega ponarejnega bankovca — zlat za dvajset kron.

Knjige

— **Nove knjige.** V Schwentjerjevi založbi je izsel danes prvi seštek zbranih spisov Janeza Trdine, ki obsegajo pod naslovom »Bavohi huzarji« in »Iliri« pisateljev spomine izza časa njegovega službovanja na Hrvatskem, Cena 3 K, po pošti 3 K 20 h. Zofka Kvedrova je pod skupnim naslovom »Iz naših krajev« izdana v isti založbi zbirko novel. Cena 2 K 50, po pošti 2 K 60. Ob sebi se razume, da priobčimo v teh literarnih novitetih še posebno oceno.

— **Hrvatske politične brose.** V knjigotržnici L. Schwentjerjevi je dobivali dve hrvatski brošuri: »Kako je u Hrvatskoj?« in »Iz zemlje bezpravja in demoralizacije, kaznena prijava dr. Franke Potocnjaka u izražnoj uzi kr. sudbosta u Zagrebu radi počinjenih v postupku proti njemu zločina zlorabe uredovne vlasti.

Dogodki v Vatikanu.

Na mrtvaškem odru.

Ko je papež izdihnil in mu je dr. Lapponi zatisnil oči, je veliki penitencijarij kardinal Vanutelli opravil mrtvaške molitve. Ob polu 5. uri je prišel camerlengo kardinal Oreglia

in je uradno konstatiral, da je papež mrtev. Potem so papeža oblekli v belo sutano in ga prenesli v soko, kjer je tudi papež Pij IX. ležal na mrtvaškem odru. Soba je z rudečim damastom tapiceriana. Venci so preposedani. Kropit smejo hoditi mrtvega samo visoki cerkveni dostojanstveniki, diplomati in plemenitaši.

Leon XIII.

Papež je mrtev. Bolan je bil že od 2 marca, ali vatikanska go spoda ie to prikrivala. Dne 2 marca bi bil Leon XIII. skoraj umrl, a vendar so ga prisili 3. marca, da se je moral pustiti nesti v Petrovo cerkev... Bilo je to brezvestno, ali v Vatikanu se sploh jako nevesto živi. Prikrivali so papežev bolezni, do kler ni postal nevarnost največja. Sicer pa se še danes ne ve zanesljivo, za kako bolezni je papež umrl. In kake izmišljotine so pošljali v svet. Poročali so o vsakovrstnih ginaljivih govorih papeževih, po ročali o modrih izrekih in popisovali, kako je papež že na smrtni postelji zlagal latinske pesni. In vse to je bilo do konca do kraja popolnoma izmišljeno. Resnica pa je, da je papež zadnjih 14 dni samo že fičil živel in da so tudi vsa poročila o papeževi duševni zavednosti izmišljena. Starček je 14 dni umiral; ugašal je počasi, a zavedal se ni nič.

Začasni papež.

V tistem trenotku, ko je Leon XIII. za vedno zatisnil oči, je prevzel kardinal-camerlengo vodstvo katoliške cerkve, ki ostane v njegovih rokah toliko časa, da bo izvoljen novi papež. Kardinal camerlengo je začasni papež.

Luigi Oreglia barone di Santo Stefano — tako se imenuje sedanji začasni papež. Rodil se je na gradu svojega očeta v vasi Benegavenna v Piemontu dne 9. julija leta 1820 in je torej danes 83 let star. Vzgojen je bil v Rimu v akademiji za duhovnike plemskega stanu, v kateri je bil vzgojen tudi Leon XIII. Za časa papežev države so vse boljše službe dobivali samo duhovniki plemskega stanu, zlasti vse politične, upravne in diplomatične službe. Tudi kardinal Oreglia se ni nikdar bavil z dušnim pastirstvom. Bil je nekaj časa uradnik rimske kurije in potem sodnik pri segnaturi, od koder je pristopil v diplomacijo. Služboval je kot začasni nuncij v Hagu in bil potem nuncij v Bruselju in v Lizboni, kjer je imel povsod ostre konflikte. Priljubljen ni bil nikjer, ker je tako rezko nastopal. V Lizboni je moral ostati do 1. 1873. Čakal je da postane kardinal, kakor je običajno, a čakati je moral dolgo, ker papež Pij IX. ni hotel nobenega novega kardinala imenovati, menda vsled tega, ker je bil izgubil papežko državo. Takrat je v nekem Florentinskem listu izsel silno oster članek, proti papežu Piju IX. V tem članku je bilo med drugimi razkriti tudi popisano, kako se je papež Pij IX. oblikel kot ženska, kjer je za časa revolucije pobegnil iz Rima v Gačo in očital se je Piju IX., da želi, naj bi kardinalski kolegi izumrl. Pij IX. je na to ud

Zavarovalne vesti.

„JANUS“

vzajemni zavod za zavarovanje življence na Dunaju.

I. Wipplingerstrasse št. 30.

V II. četrletju 1903 je bilo vloženih 3931 zavarovalnih ponudb z zavarovalno sveto okroglo K 5.671.000,—, izmed katerih je bilo izdanih 2.634 polic za zavarovalno sveto K 4.956.000.—.

Od začetka leta bilo je 7763 zavarovalnih ponudb z glavnico K 11.000.000.— v pretres vzeto. Polic je bilo od 1. januarja t. i. nad K 9.556.000.— oddanih.

VII. četrletju 1903 zapadle zavarovalne premije in pristojbine, kakor tudi obresti od glavnice so znašale okroglo K 1.250.000.—, prijavljene izplačila K 513.000.—.

V I. četrletju bilo je na premijah, pristojbinah in obrestnih dohodkih K 2.485.000.—, na zapadnih izplačilih K 984.000.— zabeleženo. Od obstoja zavoda se je iplačalo K 52.404.000.—. (1881)

Nadaljnja pojasnila daje in zavarovalne ponudbe sprejema

filialka za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradišču, Janushof.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj. borze 21. julija 1903.

Naložbeni papirji.

42% maja renta . . . Denar Bjago

100:40 100:60

100:30 100:50

100:65 100:85

121:15 121:35

99:40 99:60

120:55 120:75

99:75 —

100 — —

100 — —

101:10 102:10

99:10 100:10

99:60 100:65

101 — 101:75

106:45 107:45

101 — 102:—

100:50 101:—

100 — 100:80

100 — 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—

100:— 101:—